

Het is me opgevallen dat er in ons clubblad Metius Magazine weinig aandacht wordt besteed aan het weer. Terwijl wij toch ons bezig willen houden met weer- en sterrenkunde. Eigenlijk is dat wel te begrijpen. Het weer is grillig en de wolkenpatronen zeer divers. Het weer heeft een zekere onvoorspelbaarheid. Het is een chaotisch systeem met alle kenmerken van dien. In een aantal bijdragen wil ik proberen aandacht te besteden aan de verschillende wolkengeslachten en de relatie met het heersende en zo mogelijk met het toekomstige weerbeeld.

Het weer speelt zich af in de onderste 10 km van de atmosfeer, de troposfeer.

Zo op het oog een ongeordende massa die voortdurend van aanzien verandert. De voortdurende verandering

vindt plaats onder invloed van luchtstromingen en natuurlijke processen. Bovendien kunnen wolken zich in verschillende richtingen bewegen afhankelijk van hoogte en windrichting. Ze kunnen ingedeeld worden in stapelwolken die ontstaan wanneer de lucht met grote snelheid opstijgt en in gelaagde bewolking wanneer uitgestrekte hoeveelheden lucht met geringe snelheid opstijgen. Maar wat is een wolk eigenlijk? Het fenomeen is te definiëren als een verzameling van uiterst kleine waterdruppels, ijskristallen of een mengvorm van beide.

Met het blote oog kunnen die ijskristallen aan de rand van cumuluswolken waargenomen worden. Als de randen van de wolk niet scherp omlid zijn maar een draderige structuur vertonen, dan is er sprake van ijskristallen.

Nu weer terug naar de indeling van wolkenmassa's.

Om wolken op de verschillende hoogtes een naam te geven heeft de Engelse natuurkundige Luke Howard in de 18e eeuw een classificatie systeem ontworpen. Wolken krijgen een Latijnse naam en worden ingedeeld in families, geslachten soorten en variëteiten. Namen als cirrus (haarlok, toefje) cumulus (stapel) en stratus (laag, deken) doen hun intrede.

Uitgaande van de indeling door Howard in Hoge wolken, Middelbare wolken en Lage wolken wil ik in deze en volgende bijdragen aandacht besteden aan de verschijningsvormen van deze wolken. Verder aan andere atmosferische verschijnselen en de voorspellende waarde van wolkenpatronen.

Allereerst dan de hoge wolken. Deze bevinden zich op een hoogte van meer dan 5 km. Daarbij zijn drie onderscheidingen te maken n.l. Cirrus en Cirrocumulus of schaapjeswolk met een hoogte van meer dan 5 km en Cirrostratus op een hoogte van 6 tot 8 km. Ze worden ook wel ijswolken genoemd.

Van deze wolkentypen heb ik geprobeerd een foto te maken. Daar is toch wel geduld voor nodig.

Wat valt er zoal te zeggen over de Cirrusbewolking in het algemeen. Zoals reeds hierboven gezegd Cirrus komt uit het Latijn en betekent zoveel als veer of haarlok. Het verbaast dan ook niet dat vaak wordt gesproken van vederbewolking.

Welke betekenis voor het weer kan hieruit worden afgeleid? Zonder meer is het geen voorbode van mooi weer zoals wel eens wordt gezegd. Onder bepaalde omstandigheden kan het worden opgevat als een aankondiging van een weersverslechtering.

Cirrocumulus en ook de Cirrostratus wijst op een toenemende luchtvochtigheid en kan een voorbode zijn van een weersverslechtering. Cirrostratus-bewolking wordt ook wel de klassieke voorbode van slecht weer genoemd. De Cirrus-bewolking van foto 1 werd de volgende dag gevolgd door een Nimbusstratus-bewolking met een gestage druilerige regen, een sombere dag dus, zoals foto 2 laat zien. Wanneer de Cirrus vanuit het oosten opkomt en vrijwel niet beweegt of aan een oplossing onderhevig is, treedt een weersverbetering op. Het gezegde: "wolken voorspellen het weer", is meer een algemene uitspraak. Ze geven meer een aanwijzing voor komende veranderingen. Meer factoren dienen voor de meer exacte weersverwachting in aanmerking te worden genomen.

Foto 1: Cirrus

Foto 2: Nimbostratus

Foto 3: Cirrocumulus

Foto 4: Cirrostratus